

בעניין:

זויה לזרוב, ת.ז. 306489717

מרח' שי עגנון 21, חיפה

ע"י ב"כ עוה"ד שלומי כהן ו/או אמיר ישראלי ו/או אלינור כהן

מרח' המגינים 60א, ת.ד. 33138, חיפה 31331

טלפון: 04-8555099; פקסימיליה: 04-8555110

התובעת

- נגד -

JAMES RICHARDSON PROPRIETARY LTD, חברת חו"ל,

560009474

אצל עו"ד יעקב קנטור, רח' מונטיפיורי 33 (קומה 6) תל-אביב

65201

הנתבעת

כתב תביעה

התובעת מתכבדת בזאת, להגיש לבית המשפט הנכבד, בד בבד עם הגשת בקשה לאישור התביעה כייצוגית לפי הוראות חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: "חוק תובענות ייצוגיות") את כתב התביעה כדלקמן:

א. מבוא

1. תובענה זו עניינה בהפרה בוטה של הוראות הדין בידי הנתבעת. הנתבעת מתעלמת לחלוטין מהוראות הדין הישראלי, ואינה טורחת לסמן את מוצרי המזון הנמכרים בחנויות הדיוטי-פרי בסימון תזונתי כלשהו בשפה העברית.¹
2. התובעת, רכשה אצל הנתבעת מוצרי שוקולד מריר מסוגים שונים. כאשר שבה התובעת ארצה ונטלה את המוצרים לביתה (המוצרים נשמרו בארץ עד לשובה של התובעת ארצה, שיטה המכונה "פטור ושמור") היא הבחינה כי המוצרים נעדרים כל סימון תזונתי בשפה העברית (או סימון תזונתי כלל).

¹ מרבית המוצרים נמכרים ללא סימון תזונתי כלל, אף לא בשפה זרה.

3. התובעת, הנהגת להתחשב בעת צריכת המוצרים, ובפרט הכוונה היא לקצב צריכת המוצרים, בערכם התזונתי (ובעיקר הכוונה היא לערך הקלוריה), לא יכולה היתה לעשות כן ונאלצה לצרוך את המוצרים ללא כל מידע אודות ערכם התזונתי תוך שהיא נאלצת לנחש מהו ערכם התזונתי המשוער.
4. כמו כן, אין בידי התובעת כל מידע אודות רכיבי המוצר, ובכלל זאת תוספי תזונה שהוספו לו, וכן רכיבים אלרגניים.
5. בנסיבות אלו, בהן הנתבעת מתעלמת באופן גורף מהוראות הדין החלות עליה, אין מנוס מהגשת תובענה ייצוגית שתכליתיה העיקריות הן אכיפת הוראות הדין ומתן פיצוי לצרכנים אשר נפגעו. צריכת מוצרים ללא ידע אודות רכיביהם וערכם התזונתי גורמת לפגיעה באוטונומיה של הצרכן, והעדר סימון תזונתי בעברית מוריד מערכם של המוצרים. כמו כן, יתבקש ביהמ"ש הנכבד להוציא צו המורה לנתבעת למלא אחר הוראות הדין ולסמן את מוצרי המזון בסימון תזונתי, על כל המשתמע מכך.
6. אך זהו כללם של דברים ולהלן פירוטם.

ב. רקע עובדתי:

7. הנתבעת, מפעילה בישראל מספר חנויות הידועות בשם "דיוטי פרי". בין היתר, מפעילה הנתבעת חנות "דיוטי פרי" בנמל תעופה בן-גוריון.
- פרטי הנתבעת מאתר רשם החברות מצ"ב כנספח "3" לבקשת האישור.
8. עיסוקיה של הנתבעת, מתוארים באתר האינטרנט (<http://www.dutyfree.co.il/?CategoryID=137>) של הנתבעת, באופן הבא:

"מטה החברה, הממוקם במתחם Airport City, חולש על מגוון תחומי הפעילות הקמעונאית של החברה: מערך של 8 חנויות "דיוטי פרי" פטורות ממכס בנמל התעופה בן גוריון, ועוד 2 חנויות דראגסטור וממתקים באולם שחקים ובאולם קבלת הפנים. בנוסף לנתב"ג, מפעילה גיימס ריצ'רדסון חנויות "דיוטי פרי" במעברי הגבול נהר הירדן וטאבה, חנויות בנמלי חיפה ואשדוד - כולל מערך לאספקת צידה לצוותי אוניות. כמו כן מפעילה החברה חנויות "דיוטי פרי" באוניות נופש ועגלות "דיוטי פרי" במטוסי נוסעים."
9. התובעת, תגובת חיפה, טסה יחדיו עם בעלה בתאריך 4/8/2010 לחופשה בקרואטיה ובסלובניה.
10. התובעת ביקרה "בחנות הדגל" של הנתבעת בנמל התעופה בן-גוריון, ורכשה שם ארבע אריזות שונות של שוקולד כמותצרת חברת "DUCDO", במבצע "1+4". התובעת קיבלה בנוסף, כחלק מהמבצע, אריזה של שוקולד כמותצרת חברת ANTON BERG.

- חשבונית מתאריך 11/8/2010 מצ"ב כנספח "4" לבקשת האישור.

11. הואיל והקניית בדיוטי פרי נעשות בלחץ זמנים (לאור הטיסה הקרובה) התובעת לא טרחה לבחון לעומק את הסימון התזונתי על גבי האריזות, והניחה כי תוכל לעשות כן עם שובה ארצה.
12. התובעת שמרה את קנייתה בהסדר הידוע בכינוי "פטור ושמור". כאשר שבה התובעת ארצה, ביום 11/8/2010, נטלה עמה את המוצרים אותם רכשה ושבה לביתה.
13. מספר ימים לאחר ששבה לביתה, התובעת וביתה המתגוררת יחד עם הוריה היו מעוניינות לאכול מהמוצרים. על מנת להחליט איזו כמות לצרוך בכל פעם ופעם, פנתה התובעת לבחון את טבלת סימון הערכים התזונתיים על פני אריזת שוקולד מתוצרת "DUCDO" וגילתה כי אין כזו.

- תמונות מאריזות המוצרים שנרכשו ע"י התובעת מצ"ב כנספח "5" לבקשת האישור.

14. מבחינת האריזה, נתגלה לתובעת כי המצב חמור עוד יותר: המוצרים אותם רכשה נעדרים כל סימון תזונתי שהוא בשפה העברית: טבלת הסימון התזונתי, רשימת הרכיבים, פירוט תחולת רכיבים אלרגניים, כשרות (פרווה או חלבי), כל אלה נעדרים באופן מוחלט מהמוצרים אותם רכשה התובעת.
15. מבחינת דוגמאות נוספות של מוצרים אשר נרכשו לאחרונה בדיוטי פרי (מהחנות אותה מפעילה הנתבעת) עולה כי אף הם שווקו ללא סימון תזונתי בשפה העברית, וכי למעשה כלל מוצרי המזון המשווקים ע"י הנתבעת משווקים לא סימון תזונתי כלשהו.

- תמונות מאריזות מוצרים נוספים מצ"ב כנספח "6" לבקשת האישור.

16. ללא סימון של הערכים התזונתיים בשפה העברית ובהתאם לתקנים ולתקנות החלים בעניין, נאלצו התובעת וביתה לנחש (ממש כך) מהם הערכים התזונתיים, מהם רכיבי המוצר ותוספי המזון בו, ובפרט מהי כמות הקלוריות במוצר. העדר הסימון התזונתי, גרם לפגיעה של ממש בהנאה מצריכת המוצר, וגרם לתובעת ולביתה לצרוך את המוצר באופן שמרני וזהיר.

ג. הטיעון המשפטי

ג.1. הפרת חובה חקוקה

17. סעיף 63 לפקודת הנויקין קובע באופן הבא:

- (א) מפר חובה חקוקה הוא מי שאיגו מקיים חובה המוטלת עליו על פי כל חיקוק - למעט פקודה זו - והחיקוק, לפי פירושו הנכון, נועד לטובתו או להגנתו של אדם אחר, וההפרה גרמה לאותו אדם נזק מסוגו או מטבעו של הנזק שאליו נתכוון החיקוק; אולם אין האדם האחר זכאי בשל ההפרה לתרופה המפורשת בפקודה זו, אם החיקוק, לפי

פירושו הנכון, התכוון להוציא תרופה זו.

(ב) לענין סעיף זה רואים חיקוק כאילו נעשה לטובתו או להגנתו של פלוני, אם לפי פירושו הנכון הוא נועד לטובתו או להגנתו של אותו פלוני או לטובתם או להגנתם של בני-אדם בכלל או של בני-אדם מסוג או הגדר שעמם נמנה אותו פלוני.

18. בע"א 145/80 ועקנין ג' המועצה המקומית בית שמש, פ"ד (1) 113, בעמ' 139, עמד ביהמ"ש העליון על היסודות הנדרשים לצורך קיום עולות הפרת חובה חקוקה, שהינם: (א) קיום חובה המוטלת על המזיק מכוח חיקוק (ב) החיקוק נועד לטובתו של הנזוק (ג) המזיק הפר את החובה המוטלת עליו, (ד) ההפרה גרמה לנזוק נזק (ה) הנזק אשר נגרם הוא מסוג הנזקים אליו נתכוון החיקוק.

19. לענייננו, הנתבעת הפרה את החובות המצויות בשלל דברי חקיקה שעניינם סימון מוצרי מזון.

20. מן הראוי לציין, כי חובות אלו חלות על המשיבה הגם שהיא מפעילה חנויות "דיוטי פרי" הממוקמות ברובן לאחר מסוף הדרכונים. כפי שנקבע בבג"ץ 4140/95 סופרפארם (ישראל) בע"מ נ' מנהל המכס ומע"מ ואח', פ"ד נד(1) 49.

"הרשתות המתחרות טוענות כי הן פטורות מן החובה, הקבועה בדינים אלה, לסמן טובין בחנויות הפטור. הן תומכות טענה זאת בשני טעמים: טעם אחד הוא, שחנויות פטור מצויות "בצד האווירי" של נמל התעופה, כלומר בחלק שאחרי דלפקי ביקורת הגבולות. מכאן, לטענתן, שחנויות אלה נמצאות "מחוץ לישראל", ולפיכך הדינים בעניין סימון טובין אינם חלים על חנויות אלה. טענה זאת אינה מקובלת עלינו. חזקה היא שדיני ישראל חלים על כל מקום בשטח ישראל והעותרות לא הפריכו חזקה זאת."

הפרת תקנות סימון תזונתי

21. ראשית, הנתבעת הפרה את הוראות תקנות בריאות הציבור (סימון תזונתי) התשנ"ג 1993. סעיף 2(א) לתקנות קובע באופן הבא:

(א) לא ייצר אדם מזון ארוז מראש, לא ייבאו, לא ישווקו, לא יאחסנו ולא יציגו למכירה אלא אם כן הוא מסומן בסימון תזונתי בהתאם לתקנות אלה (להלן - סימון תזונתי).

סעיף 3(א) לתקנות קובע באופן הבא:

(א) הסימון התזונתי יפרט את הערך הקלורי של המזון, ותכולת החלבונים, הפחמימות, השומנים והנתרן כמפורט בתוספת הראשונה, בחלק א'.

22. התקנות מטילות על העוסק חובה לציין את ערכי הסימון התזונתי בצורה של טבלה. בהתאם לתקנות מחשבים את הערך הקלורי של המוצר באופן הבא:

(א) הערך הקלורי יבוטא ביהידות של קילוקלוריות ויסומן, לצד המספר, במלים "אנרגיה" קלוריות".

(ב) הישוב הערך הקלורי ייעשה לפי מקדמי המרה כמפורט להלן:

- (1) חלבונים - 4 קילוקלוריות לגרם;
- (2) פחמימות זמינות - 4 קילוקלוריות לגרם;
- (3) שומנים - 9 קילוקלוריות לגרם;
- (4) רב כהליים - 2.4 קילוקלוריות לגרם;
- (5) חומצות אורגניות - 3 קילוקלוריות לגרם;
- (6) כהל - 7 קילוקלוריות לגרם.

23. הנתבעת הפרה את הוראות התקנות בריש גלי. אין על גבי אריזת המוצר כל "סימון תזונתי", לא בדרך של טבלה ולא בכלל. מיותר לציין, כי הנתבעת לא טרחה לשלוח את המוצרים לבדיקות מעבדה כלשהן, פשיטא משום שמעולם לא היה בכוונתה להעניק ללקוחותיה גילוי מלא אודות הערכים התזונתיים.

- הוראות תקנות סימון תזונתי מצ"ב כנספח "7" לבקשת האישור.

24. מובן מאליו, כי תכלית ההוראות הנ"ל הינה הגנה על הצרכן, ואספקת מידע מלא בדבר מאפייני המוצר, הנדרש לשם צריכתו בדרך מושכלת.

הפרת הוראות תקן ישראלי 1145

25. הנתבעת הפרה בנוסף שלל הוראות הנכללות במסגרת תקן ישראלי 1145. התקן קובע בין היתר כי פרטי הסימון התזונתי, ובכלל זאת מכח תקנות סימון תזונתי, אליהן מפנה התקן בסעיף 10, יהיו בשפה העברית. כפי שנקבע בסעיף 3.8 לתקן:

"החלק המילולי של פרטי הסימון הנדרשים בתקן יהיה בשפה העברית".

- העתק מתקן ישראלי 1145 מצ"ב כנספח "8" לבקשת האישור.

26. הנתבעת הפרה עשרות הוראות המפורטות בתקן. די לצורך תובענה זו אם נציין חלק מההפרות המרכזיות, אשר גרמו לפגיעה בהנאתה של התובעת מצריכת המוצר. בין היתר, הפרה הנתבעת את החובה לציין את רשימת הרכיבים בשפה העברית.

"8. רכיבים

תצויין המילה "רכיבים" ולאחריה יצוינו כל הרכיבים שהוספו לרבות מים, בסדר תכולה יורד לפי תכולתם היחסית במשקל אריזת המזון..."

הנתבעת אף הפרה שלל חובות נוספות הקבועות בתקן, ובכלל זאת לחלק את חומרי המוצא והתוספות למוצר לשמות קבוצתיים (למשל, מייצב, חומר משמר וכו'... - סעיף 8.2 לתקן), החובה לציין את תאריך הייצור ואת התאריך האחרון לשימוש (סעיף 9 לתקן) וכיוצ"ב.

27. מובן מאליו, כי גם תכלית ההוראות הנ"ל הינה הגנה על הצרכן, ובכלל זאת מטרתן לוודא אספקת מידע מלא בדבר מאפייני המוצר, הנדרש לשם צריכתו בדרך מושכלת.

הפרת הוראות תקנות תוספי תזונה

28. הנתבעת הפרה אף את תקנות בריאות הציבור (מזון) (תוספי מזון), התשס"א-2001. תקנות אלו מטילות חובה על עוסק המייבא ארצה מוצרים ו/או משווקם בארץ, לפרט על גבי האריזה את רשימת תוספי המזון הנכללים במוצר. סעיף 6 לתקנות קובע באופן הבא:

6. סימון מזון המכיל תוסף מזון

(א) מזון ארוז מראש המכיל תוסף מזון מן המפורטים בתוספת הראשונה, יסומן ברשימת הרכיבים שבו, בשם תוסף המזון וכן באחד משמות הקבוצות המפורטות בתוספת השניה בהתאם למטרתו הטכנולוגית העיקרית.

(ב) מזון ארוז מראש המכיל תוסף מזון שאינו מן המפורטים בתוספת הראשונה יסומן, ברשימת המרכיבים במזון, בשם תוסף המזון או מספר ה-B שלו וכן באחד משמות הקבוצות המפורטות בתוספת השניה בהתאם למטרתו הטכנולוגית העיקרית.

29. הנתבעת הפרה את החובה לסמן על גבי אריזת המוצר את תוספי המזון המצויים בו, ובכלל זאת תומרים משמרים, מייצבים, חומרים מונעי התגיישות, צבעי מאכל, חומרי טעם וריח וכיוצ"ב. אין ביכולתו של הצרכן לדעת ולו ברמז מהם החומרים המצויים במוצרים.

30. מיותר לציין, כי גם תכליתן של הוראות אלו הינה ההגנה על הצרכן, והבטחת אספקת מלוא המידע הנדרש לצרכן בעת צריכת המוצר.

ג.2. התעשרות שלא כדין

31. סעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפא קובע באופן הבא:

(א) מי שקיבל שלא על פי זכות שבדין נכס, שירות או טובת הנאה אחרת (להלן - הזוכה) שבאו לו מאדם אחר (להלן - המזכה), תיב להשיב למזכה את הזכיה, ואם השכה בעין בלתי אפשרית או בלתי סבירה - לשלם לו את שוויה.

(ב) אחת היא אם באה הזכיה מפעולת הזוכה, מפעולת המזכה או בדרך אחרת.

32. הנתבעת מתעשרת על חשבון חברי הקבוצה וחוסכת כספים רבים עקב אי ביצוע הבדיקות הנדרשות לצורך סימון המוצרים. הנתבעת חוסכת את עלות הבדיקות התקופתיות, ובכלל זאת היא נמנעת ממיוני טכנולוגי מזון וגורמים נוספים הנדרשים לצורך בחינת המוצרים וסימונם בעברית.

ג.3. הנזקים שנגרמו לתובעת

34. כמפורט לעיל, התובעת רכשה מוצרים הנעדרים כל פירוט, ולו מינימלי, ביחס לערכים התזונתיים. כמו כן המוצר לא כלל פירוט בעברית של רשימת הרכיבים, או של תוספי התזונה הנכללים בו, ותפקידיהם. למעשה, המוצר לא כלל כל מידע בעברית ביחס למהותו ולתכונותיו.
35. התובעת, נפגעה מהפרת החובות דלעיל בעיקר משום שהמוצר נעדר פירוט בדבר הערך הקלורי, עובדה שהקשתה עליה ועל בתה בעת צריכת המוצר, להחליט מהי הכמות הרצויה לצרוך.
36. בנסיבות אלו, התובעת חשה כי היא רכשה מוצרים אשר איכותם נפגמה. התובעת סבור כי מוצרים המסומנים בעברית כדין שווים לצרכן רב יותר מאשר מוצרים שאינם מסומנים כלל. התובעת מעריכה את נזקה בהקשר זה ב-5% ממחיר המוצרים, ובסה"כ ב-\$2.7 אמריקאי (10.26 ₪) לפי שער של 3.8 ₪ לדולר).
37. כמו כן, התובעת סבורה כי היא זכאית לפיצוי בגין נזקה הבלתי ממוניי. לתובעת נגרמה עוגמת נפש, ואי סימון המידע גרם לפגיעה באוטונומיה שלה, שכן היא נאלצה לצרוך את המוצר ללא מידע מלא ביחס לתכונותיו. התובעת מעמידה את נזקה בראש נזק זה על סך 10 ₪.
38. בסך הכול עומד נזקה המצרפי של התובעת על סך 20.26 ₪.

ג.4. הסעדים לכלל חברי הקבוצה

39. כפי שיובהר להלן, ביהמ"ש הנכבד יתבקש לפסוק לטובת חברי הקבוצה צו עשה (להורות לנתבעת למלא אחר הוראות הדין) וכן פיצוי כספי.
40. ביהמ"ש הנכבד מתבקש לפסוק לטובת חברי הקבוצה סעדים בהתאם לשיקול הדעת הרחב המוענק לביהמ"ש הנכבד במסגרת תובענה ייצוגית. כפי שפסק כב' השופט בנימיני בת"א 1065/05 שהי נ' תדיראן (פורסם בנבו, ניתן ביום 14.2.08):

הגדרת השאלות המשותפות לכלל חברי הקבוצה מצדיכה בירור של הסעדים המבוקשים בבקשה לאישור התובענה הייצוגית. מגמת החוק החדש להעניק לבית המשפט שיקול דעת רחב בעניין אישור התובענה הייצוגית ודרך ניהולה, מוצאת את ביטויה גם בנושא הסעדים שניתן לפסוק בתובענה ייצוגית. סעיף 20 לחוק דן בסעדים שניתן לפסוק בתובענה ייצוגית, ואלו כוללים "מתן פיצוי כספי או סעד אחר לחברי הקבוצה", בהתאם להוראות שבסעיף 20. סעיף 20(ג) להוק קובע:

"מצא בית המשפט כי פיצוי כספי לחברי הקבוצה, כולם או חלקם, אינו מעשי בנסיבות הענין. בין משום שלא ניתן לזהותם ולבצע את התשלום בעלות סבירה ובין מסיבה אחרת, רשאי הוא להורות על מתן כל סעד אחר לטובת הקבוצה, כולה או חלקה, או לטובת הציבור, כפי שימצא לנכון בנסיבות הענין".

דרישה לצו עשה ולסעד הצהרתי

41. בית המשפט הנכבד מתבקש בזאת ליתן צו עשה, המורה לנתבעת למלא אחר הוראות הדין ולסמן את אריזות מוצרי המזון הנמכרים בחנויות הדיוטי פרי בהתאם לחיקוקים המפורטים לעיל.
42. סעד שכזה הינו אפשרי ואף ראוי בהתאם להורות חוק תובענות ייצוגיות. כפי שנקבע בידי כב' השופט אלטוביה בבש"א (ת"א) 21177/04 גינדי טל ג' מגדל חברה לבטוח בע"מ (נבו, 15.1.2009):

"כפי שנקבע לעיל, הפרו המשיכות את חובת הגילוי היזום המוטלת עליהן בכך שלא הסבו את תשומת לבם של המבוטחים המשרתים בצה"ל כי בעת השרות כפופה יכולת ניצול הפוליסות להוראות רשויות הצבא. לפיכך, יש להיעתר לבקשתם של התובעים ולהעניק להם את הסעד ההצהרתי החלופי הנדרש על ידם, היינו תיקונם של הפגמים שנפלו בפוליסות...

לא נותר אלא לקבוע כיצד על המשיכות למלא אחר חובת הגילוי היזום בקשר עם הוראות הדין הצבאי. באשר לכך, יש להתייחס לנדרש מהמבטח בשני מועדי הזמן הרלוונטיים למידע נשוא התובענה, היינו בשלב עובר לכריתתו של הסכם הביטוח ובמהלך תקופת הביטוח עובר לגיוסו של המבוטח. ראשית – על המשיכות, לכלול בפוליסת הביטוח פיסקה "בולטת", במשמעות שניתן למונח זה בדין הביטוח, המפנה את תשומת לב המבוטח כי השימוש בפוליסה כפוף בעת השרות הצבאי להוראות הצבא המשתנות מפעם לפעם. שנית – על המבטח ליידע את המבוטח לקראת מועד גיוסו הצפוי, במועד שמאפשר ביטול ההתקשרות מבחינת גבית תשלומי הפרמיה, כי אופן השימוש בכיסוי הביטוחי מושפע מהוראות הצבא..

וכפי שנקבע גם בת"צ 9386-03-09 שור ואח' ג' מפעל הפיס (17/11/2009, נבו), בכסקה 10 להחלטה:

"האם מבחינת מדיניות משפטית ראוי להכיר בעילה שהסעד המבוקש בה הוא ציווי במסגרת תובענה ייצוגית? לכאורה סעד של ציווי הוא התגלמות הסעד "הטהור" כתובענה ייצוגית אשר נועד לעשות שירות ציבורי לציבור כולו ואין עניינו - כסף. עם זאת יכול לטעון הטוען כי התובע עושה מלאכתו קלה, נוכח הקושי להוכיח נזק לקבוצה בתביעה כספית, הוא מסתפק בסעד של ציווי ומותיר את הקבוצה ללא סעד ממשי שהוא הפיצוי. כמו כן פסק דין שינתן בעניין הציווי יהווה מעשה בית דין שיכבול את חברי הקבוצה וימנע מהם להגיש תביעה אישית כספית (אלא אם כן תוכר זכות לפיצול סעדים - ואינני מביעה דעה לעניין אפשרות זו במסגרת תובענה ייצוגית). התשובה היא שלבית המשפט שיקול דעת לגבי כל תביעה אם לאשר אותה כתובענה ייצוגית (סעיף 8(א) בחוק תובענות ייצוגיות). על בית המשפט לשקול כל מקרה לגופו. נראה לי כי במסגרת שיקול הדעת רשאי

בית המשפט לשקול - אם השירות הציבורי "שעושה" הצו חשוב כשלעצמו, ככל שהוא עונה על מטרות חוק תובענות ייצוגיות; שאם לא תותר הגשת התביעה כתביעה לסעד של ציווי ולא יוכל תובע ייצוגי לתבוע בסעד של פיצוי, עקב המגבלות של הפסיקה, לא ימצא הליך אזרחי (להבדיל מהליך מנהלי או פלילי) שיוכל לאכוף הוראות דין שבגינן עומדת זכות להגיש תובענה ייצוגית; שהצרכן הבודד לא יטרח להגיש תביעה אישית שלא במסגרת תובענה ייצוגית למתן ציווי הואיל וההוצאות הכרוכות בהגשת תביעה מעין זו גבוהות מאד לעומת הפיצוי הכספי שהוא עשוי לזכות בו."

דרישה לסעד כספי

43. לעניין חישוב הנזק, מן הראוי לציין כי בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות הרי שבשלב בקשת האישור יש להוכיחו ברמה לכאורית בלבד לעניינה של התובעת. אין צורך להוכיח בפועל את שיעור הנזק שנגרם לכלל חברי הקבוצה. כפי שקבע כב' השופט בנימיני בת.א. 1065/05 שאי שאול נ' תדיראן (פורסם ב"נבו", 14.2.08) בפסקה 31 להחלטה:

" כאשר אחד מיסודות העילה הוא נזק "די בכך שהתובעת ידעה כי לכאורה נגרם לו נזק" (סעיף 4(ב)(1) לחוק). בשלב זה, אין צורך להראות נזק שנגרם לכאורה לכל חברי הקבוצה. זאת ועוד, בניגוד לדין הישן, מורה סעיף 8(ג)(2) לחוק, כי בית המשפט יאשר תובענה ייצוגית גם כאשר לא הוכחה עילה אישית לכאורה של התובעת; אלא שבמקרה זה יורה בית המשפט על החלפת התובע המייצג."

44. נזקה של התובעת פורט לעיל ועומד על סך כולל של 20.26 ₪.

45. אין ביכולתה של התובעת לערוך חישוב מדויק של נזקם של כלל חברי הקבוצה. אין לתובעת מידע מדויק אודות כמו המכירות של הנתבעת.

46. בהנחה שמרנית כי הנתבעת מוכרת מוצרי מזון בסך של 60 מליון ש"ח בשנה, ובסך של 420 מליון ש"ח במהלך תקופה של 7 שנים, הרי שהפיצוי בגין השבה חלקית (5% ממחיר המוצר) עומד על סך 21 מליון ₪.

47. בהנחה שמרנית כי מדובר בכמות של מליון איש אשר רכשו את המוצרים בתקופה הרלוונטית, עומד הסעד בגין פגיעה באוטונומיה על סך 10 מליון ₪.

48. בנוסף, התובעת מעריכה את החסכון שחסכה הנתבעת באי ביצוע הבדיקות הנדרשות לצורך סימון המוצרים בסך של כ-5 מליון ₪ לתקופת 7 השנים האחרונות.

49. בסך הכול עומד סכום התביעה המצרפי על סך 36 מליון ₪.

50. לאחר מועד אישור התובענה כייצוגית, יתבצע הליך גילוי מסמכים מסודר, ולאחריו ניתן יהיה לחשב בצורה מדוייקת יותר את הנזק המצרפי אשר נגרם. ניתן יהיה לגלות את הסכומים המדוייקים באמצעות מומחה אשר יקבל אישור לבחון את מחשביה של הנתבעת ובהם הנתונים הרלוונטיים.

51. באשר להוכחת הנזק ע"י חברי הקבוצה, סעיף 20(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע בהקשר של מתן פיצוי לחברי הקבוצה באופן הבא:

(א) הכריע בית המשפט בתובענה הייצוגית, כולה או חלקה, לטובת הקבוצה שבשמה נוהלה התובענה הייצוגית, כולה או חלקה, רשאי הוא במסגרת החלטתו על מתן פיצוי כספי או סעד אחר לחברי הקבוצה להורות, בין השאר, הוראה כמפורט להלן, לפי הענין, ובלבד שלא יהיה בכך כדי להכביד במידה העולה על הנדרש על חברי הקבוצה או על בעלי הדין:

(1) על תשלום פיצוי כספי או על מתן סעד אחר, בשיעור ובאופן שיקבע, לכל אחד מחברי הקבוצה שהוכחה זכאותו לפיצוי או לסעד כאמור;

(2) על כך שכל חבר קבוצה יזכית את זכאותו לפיצוי כספי או לסעד אחר;

(3) על תשלום פיצוי כספי בסכום כולל ועל אופן חישוב חלקו של כל חבר קבוצה, ובלבד שסכום הפיצוי הכולל ניתן להישוב מדויק על יסוד הראיות שבפני בית המשפט; הורה בית המשפט על תשלום פיצוי כספי בסכום כולל כאמור, רשאי הוא להורות בדבר חלוקה בין חברי הקבוצה, באופן יחסי לנזקיהם, של יתרת הסכום שתיוותר אם חבר קבוצה, אחד או יותר, לא דרש את חלקו, לא הוכיח את זכאותו לפיצוי או לסעד, לא אותר או שלא ניתן להלק לו את חלקו מסיבה אחרת, ובלבד שחבר קבוצה לא יקבל פיצוי כספי או סעד אחר מעבר למלוא הפיצוי או הסעד המגיע לו; נותרה יתרת סכום לאחר החלוקה לחברי הקבוצה כאמור, יורה בית המשפט על העברתה לאוצר המדינה.

52. החוק קובע מנגנון גמיש במסגרתו יהא רשאי ביהמ"ש לקבוע כיצד ניתן יהיה להוכיח את נזקם האישי של החברים בקבוצה, כאשר בהתאם לסעיף 20(א)(3) יתרת הכספים – אשר לא יידרשו – תועבר לאוצר המדינה. לחליפין, במידה ויתגלו קשיים באיתור חלק מחברי קבוצת התובעים, ניתן יהיה ליישם את עקרונות "הפיצוי לטובת הציבור" הקבועים בסעיף 20(ג) לחוק:

"מצא בית המשפט כי פיצוי כספי לחברי הקבוצה, כולם או חלקם, אינו מעשי בנסיבות הענין, בין משום שלא ניתן לזהותם ולבצע את התשלום בעלות סבירה ובין מסיבה אחרת, רשאי הוא להורות על מתן כל סעד אחר לטובת הקבוצה, כולה או חלקה, או לטובת הציבור, כפי שימצא לנכון בנסיבות הענין."

53. פסיקת סעד לטובת הציבור הוכרה גם כסעד ראוי בפסק-דינה של כבוד השופטת נאור בענין **תנובה נ' ראבי (בעמ' 687)**:

"שאלת הסעד ושאלת הגדרתה של "הקבוצה" הן שאלות שיש כיניהן, כפי שנראה, קשר גומלין הדוק. בית המשפט עמד בצדק על כך שאין דרכם של צרכנים

לשמור קבלות בגין רכישת החלב, ויהיה קושי במשפט עצמו בהבאת ראיות בידי תובעים פוטנציאליים. נראה לי שפתרון אפשרי לקושי בזהווי חברי הקבוצה שסביר שאכן יתעורר הוא שייקבע פיצוי לטובת הקבוצה או לטובת הציבור...

לבית המשפט סמכות רחבה לקבוע את הסעד, ועמדתי היא שגם כתביעות לפי חוק הגנת הצרכן ניתן לקבוע סעד לטובת הציבור או סעד לטובת הקבוצה."

54. מכל האמור לעיל מתבקש ביהמ"ש הנכבד לעשות שימוש בסמכותו ולהורות כדלקמן:

(א) להורות על הדרכים להוכחת נזקם של יחידי הקבוצה.

(ב) לפסוק לטובת חברי הקבוצה פיצוי כולל בסך 36,000,000 ש"ח.

(ג) לפסוק פיצוי מיוחד לתובעת בגין הטרחה, והסיכון אותו נטלה על עצמה למען חברי הקבוצה.

(ד) להורות על תשלום שכר טרחה לעורכי הדין המייצגים וזאת באחוזים משווי הפיצוי הכולל שייפסק לטובת חברי הקבוצה, והכול בתוספת מע"מ כדין.

שלומי כהן, עו"ד

ב"כ התובעת

אמיר ישראלי, עו"ד